

K-Team AS
Brynsveien 96
1352 KOLSÅS

VÅR REFERANSE
19/8957

DERES REFERANSE

DATO
16.12.2020

Tilsynsrapport

1. Innledning

Finanstilsynet har gjennomført tilsyn med revisjonsselskapet K-Team AS. Tilsynet er gjennomført ved at revisjonsselskapet har oversendt etterspurt revisjonsdokumentasjon til Finanstilsynet. Bakgrunnen for tilsynet var en innrapportering fra Skatteetaten knyttet til fire revisjonsoppdrag der K-Team AS var valgt revisor. I tillegg til de nevnte revisjonsoppdragene har Finanstilsynet gjennomgått dokumentasjon i ytterligere to oppdrag.

Det vises til Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport datert 1. september 2020 og revisjonsselskapets tilsvarende datert 12. oktober 2020.

2. Kontroll av revisjonsoppdrag

Det er revisjonsselskapet som er valgt revisor, og har derfor et selvstendig ansvar for at revisjonen skjer i samsvar med revisorloven.

Finanstilsynets kontroll avdekket alvorlige og gjentatte brudd på revisorloven i gjennomføringen av revisjonen i alle oppdrag som ble kontrollert. Under oppsummeres hovedpunktene fra Finanstilsynets tilsyn.

2.1 Aksept- og fortsettelsesvurderinger

Akseptvurderinger

For fem av de kontrollerte oppdragene har tidligere revisor fratrudd og det foreligger modifikasjoner i revisjonsberetningene. For fire av oppdragene hadde tidligere revisor inntatt presisering om usikkerhet eller vesentlig usikkerhet om fortsatt drift. I fire av oppdragene var det opplyst om mangler i internkontroll, mulig manglende bokføring av fakturaer eller manglende registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Finanstilsynet mener revisjonsselskapet har ikke har foretatt tilstrekkelige vurderinger før aksept av revisjonsoppdragene. Videre har Finanstilsynet funnet manglende eller mangelfull oppfølging av lovbrudd påpekt av tidligere revisor.

For enkelte av manglene og lovbruddene har revisjonsselskapet anført at det var iverksatt tiltak, men at det er nødvendig med noe tid for at tiltakene skal få effekt. Finanstilsynet mener at revisors oppfatning i oppdragsvurderingen om at foretaket må gis tid for at tiltakene skal få virke er feil utgangspunkt. I *unntakstilfeller*, der revisor mener å kunne påta seg oppdrag uten at forholdene er utbedret, må det fremkomme forutsetninger for revisors aksept av oppdraget med klare, korte tidsfrister i engasjementsavtale eller nummerert brev til foretaket ved inngåelse av oppdraget. Videre må revisor vurdere hvert enkelt forhold og utvise høy grad av profesjonell skepsis til om kunden nå, etter at tidligere revisors har fratrudd, er i bedre stand enn tidligere til å rette opp i forholdene innen avtalt frist. Det vises til Finanstilsynets temarapport om revisors aksept- og fortsettelsesvurderinger fra 2010.

Finanstilsynet mener det ikke er foretatt tilstrekkelige vurderinger av fortsatt drift for de klientene der det forelå usikkerhet tilknyttet dette. Revisors vurderinger er i stor grad basert på uttalelser fra ledelsen uten at revisor dokumenterer selvstendige undersøkelser eller vurderinger. Finanstilsynet har videre funnet mangelfulle eller fraværende vurderinger av om styret har overholdt sin handleplikt etter aksjeloven § 3-5.

Det foreligger brudd på revisorloven § 7-2 tredje ledd og § 5-3 annet. ledd. Forholdene er også brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 220 punkt 12 og 13 og ISA 570 punkt 14 og 16 b og d. Flere av bruddene er grove. Etter Finanstilsynets syn viser forholdene manglende aktsomhet og profesjonell skepsis, jf. revisorloven § 1-2 og § 5-2 annet ledd jf. ISA 200 punkt 15.

Revisjonsdokumentasjonen viser ikke om revisor har kontrollert om det er andre reelle rettighetshavere enn de som er aksjonærer, eller om det er politisk eksponerte personer (PEP) tilknyttet kunden, jf. hvitvaskingsloven § 13 fjerde ledd. Nærmere veiledning er gitt i rundskriv 14/2019. Videre mener Finanstilsynet at selskapets risikoklassifisering av kundene ikke tar relevante forhold i betraktning, som for eksempel betydningen av bransje kunden opererer i og omfang av kontanter i kundens virksomhet. Dette er brudd på hvitvaskingsloven § 9 første ledd.

Fortsettelsesvurderinger

For fire av oppdragene har Finanstilsynet vurdert revisors oppfølging av lovbrudd, herunder revisors fortsettelsesvurdering. i Finanstilsynet avdekket mangelfull oppfølging av foretakenes lovbrudd i alle disse oppdragene. I flere av oppdragene er det i tillegg til eksisterende lovbruddene, avdekket nye lovbrudd i foretakene. Revisor avdekket også lovbrudd på områder som det ved akseptvurderingen ble konkludert med at var i orden.

Forholdene er kommunisert med foretakene, men revisor har i liten grad satt tidsfrister til foretakene for å bringe lovbruddene i orden eller kommunisert konsekvens dersom forholdene ikke rettes. I de tilfellene der det var kommunisert klare tidsfrister, fulgte revisor ikke disse opp.

Revisor konkluderer i fortsettelsesvurderingene gjennomgående på tilsvarende måte som i akseptvurderingene, blant annet med at forholdene er kommunisert til foretaket, at ledelsen ønsker å få orden på forholdene som er tatt opp, at ledelsen jobber med saken og at det virker som om det går bedre, men uten at tiltakene er nærmere dokumentert eller fulgt opp av revisor.

For foretakene med fortsatt drift-utfordringer har revisor ikke innhentet oppdatert regnskapsinformasjon på tidspunktet for fortsettelsesvurderingen. Finanstilsynet mener at revisor

ikke har innhentet et grunnlag for å vurdere den økonomiske situasjonen i foretaket, og uansett ikke har et grunnlag som tilsier at situasjonen er under forsvarlig kontroll.

For alle fire oppdrag mener Finanstilsynet at revisors grunnlag for å konkludere med at oppdraget skulle fortsettes ikke er tilstrekkelig. Det foreligger brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 220 punkt 12 og 13. Det foreligger mangelfulle vurderinger av om plikten til å fratre er til stede. Forholdet anes som et brudd på revisorloven § 7-1 første ledd. For alle de fire oppdragene anses bruddet på revisorloven § 7-1 første ledd som et grovt brudd.

Oppsummering

Konsekvensen av revisors mangelfulle aksept- og fortsettelsesvurderinger og vurdering av fratreden har vært at revisor har bidratt til at foretaket i de aktuelle oppdragene har kunnet drive virksomhet i strid med lovkrav. Revisor har derfor ikke ivaretatt formålet med revisjonsinstituttet. Dette, sammen med manglende profesjonell skepsis til de uttalelsene som kommer fra ledelsen i foretakene, gjør at revisor ikke har ivaretatt rollen som allmennhetens tillitsperson.

2.2 Revisjonsutførelse

For tre av oppdragene har Finanstilsynet sett på utvalgte deler av revisjonsutførelsen. Finanstilsynet fant mangler knyttet til revisjon av poster med særskilt risiko, mangelfull vurdering av fortsatt drift, manglende identifisering av ulovlig utbytte og manglende identifisering og revisjon av transaksjoner med nærstående parter. For flere poster var det ikke var innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis. Blant annet er uttalelser fra ledelsen lagt til grunn uten at revisor har gjort egne vurderinger eller revisjonshandlinger.

Forholdene er brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 200 punkt 17, ISA 240 punkt 28-33, ISA 250 punkt 14, ISA 330 punkt 21, 500 punkt 6, ISA 550 punkt 13, 20, 23 og 24 og ISA 570 punkt 16 a-d.

For ett av foretakene var det vesentlige mangelfulle opplysninger i selskapets årsregnskap. Revisor har ikke gjort vurderinger av om manglende er vesentlige og gjennomgripende, jf. revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 705 punkt 8. Bruddet er grovt.

I revisjonsberetningen til et annet foretak var det tatt forbehold om verdien på det vesentligste av foretakets eiendeler. Revisor har ikke vurdert om det burde vært avgitt en revisjonsberetning som sier at revisor ikke kan uttale seg om årsregnskapet iht. ISA 705 punkt 9. Forholdet anses å være et brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 705 punkt 9, jf. ISA 330 punkt 26. Bruddet er grovt.

3. Finanstilsynets konklusjon

Det foreligger brudd på revisorloven i de oppdragene som var omfattet av Finanstilsynets kontroll. Lovbruddene gjelder manglende oppfyllelse av plikter knyttet til følgende områder i revisjonsutførelsen:

- Aksept- og fortsettelsesvurdering
- Pliktig kommunikasjon i nummererte brev
- Revisjon av inntekter
- Revisjon av "fortsatt drift" og styrets handleplikt

- Revisjon av varelager
- Revisjon av nærstående parter
- Revisjonsberetning
- Vurdering av fratreden

Finanstilsynet mener at feilene og manglene er alvorlige. Finanstilsynet mener at flere av pliktbruddene skyldes at det ikke er utvist tilstrekkelig profesjonell skepsis i gjennomføringen av revisjonen. Blant annet er uttalelser fra ledelsen lagt til grunn uten at revisor har gjort egne vurderinger eller revisjonshandlinger. De dokumenterte uttalelsene fra ledelsen er ikke tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis. At revisor utviser en profesjonell skeptisk holdning er sentralt for å kunne ivareta revisors rolle som allmennhetens tillitsperson.

Når det gjelder brudd på revisorlovens bestemmelser om revisorskifte, presiserer Finanstilsynet at disse skal bidra til ryddighet i den revisjonspliktige delen av næringslivet. Før ny revisor aksepterer oppdraget må det kreves at foretaket fremlegger en plan for hvordan de forhold tidligere revisorer har avdekket vil bli rettet. Ny revisor må vurdere planen som realistisk og revisor må utvise profesjonell skepsis i sine vurderinger. Lovbrudd som kan rettes raskt, for eksempel etablering av skattetrekkkonto og tilbakebetaling av ulovlig lån til aksjonær, skal være gjennomført før oppdraget aksepteres. Tiltak som krever gjennomføring over tid, må være påbegynt.

Dersom ny revisor unnlater å stille klare krav til foretaket før oppdraget aksepteres, kan den revisjonspliktige fortsette virksomheten uten å iverksette tiltak påpekt av revisor, og velge ny revisor når valgt revisor sier fra seg oppdraget. Både utførte revisjonshandlinger og revisors tilsvaret viser manglende forståelse for ansvaret og de plikter som påhviler revisor ved aksept av oppdrag. Disse bestemmelsene i revisorloven er et sentralt element i revisjonsinstituttet og revisors etterlevelse er viktig for å ivareta rollen som allmennhetens tillitsperson.

Revisjonsselskapet har i møte med Finanstilsynet og i tilsvaret til den foreløpige tilsynsrapporten anført at kritikken tas meget alvorlig og angitt konkrete tiltak for å forhindre at tilsvarende brudd skjer igjen. Revisjonsselskapet har blant annet oversendt oppdaterte kvalitetsrutiner.

Finanstilsynet tar revisjonsselskapets tilbakemelding til etterretning og finner ikke grunn til å iverksette ytterligere tilsynsmessig oppfølging nå. Finanstilsynet forutsetter at tiltak det er redegjort for er iverksatt og blir gjennomført som planlagt.

For Finanstilsynet

Anders Hole
seksjonssjef

Lene Langsrud
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.